

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าและสรุปข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สังข์ทอง ตอน กำเนิดพระสังข์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าและสรุปข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน

การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน หมายถึง การพิจารณารายละเอียดเพื่อแยกองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน เช่น รูปแบบเป็นแบบใด ผู้แต่งคือใคร มีจุดมุ่งหมายในการแต่งอย่างไร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใช้ภาษาอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร ต่อใครบ้าง ผู้วิเคราะห์มีความเห็นอย่างไร เรื่องที่อ่านมีคุณค่าด้านใด และแต่ละด้านสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง

การวิเคราะห์คุณค่าจากเรื่องที่อ่าน

การวิเคราะห์คุณค่าจากเรื่องที่อ่าน เป็นการวิเคราะห์คุณค่าลักษณะดีเด่นในด้านต่าง ๆ ของเรื่อง เช่น คุณค่าด้านเนื้อหา คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง ถกเถียง แยกแยะและแสวงหาเหตุผลเพื่อประเมินคุณค่าของวรรณคดีอย่างมีเหตุผล

การอ่านหนังสือหรือเรื่องราวต่าง ๆ อย่างพินิจพิเคราะห์จะทำให้ประจักษ์ในคุณค่า ประเทืองปัญญาได้รับประโยชน์หลายประการ รวมทั้งสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่านยิ่งขึ้น

คุณค่าของเรื่องที่อ่านแบ่งกว้าง ๆ ได้ ๔ ด้าน ดังนี้

๑. คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ

คือ การที่ผู้อ่านจะได้รับความรู้ ความคิดเพิ่มขึ้น ทำให้มีปัญญาแตกฉานทั้งด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคนและอื่น ๆ

๒. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

คือ ความเพลิดเพลินในการใช้คำอย่างประณีตทำให้เกิดความงาม ความไพเราะในการใช้ภาษา ผู้อ่านสามารถได้รับรสไพเราะของเสียง ซาบซึ้งในความหมาย เห็นภาพเคลื่อนไหว เกิดจินตนาการตามสัมผัสอารมณ์และความนึกคิดต่าง ๆ ที่ผู้แต่งถ่ายทอดออกมาเป็นบทประพันธ์ เช่น ความรู้สึกโศกเศร้า สะเทือนใจ โกรธ ตลกขบขัน เป็นต้น

๓. คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม

คือ เรื่องราวที่อ่านจะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม คติชีวิต คำสั่งสอน คุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ การเมือง อาหารการกิน สอดแทรกไปกับการดำเนินเรื่อง ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับสังคมในอดีต ช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น และงานเขียนที่ดีจะช่วยจรรโลงสังคมได้ด้วย

๔. คุณค่าด้านคุณค่าด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

คือ ผู้การที่ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดจากวรรณคดีและประสบการณ์จาก เรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

หลักการวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน

การวิเคราะห์วรรณกรรมมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติอย่างกว้าง ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมงานเขียนทุกประเภท แต่ละประเภท ผู้วิเคราะห์ต้องนำแนวการวิเคราะห์ไปปรับใช้ ให้เหมาะสมกับงานเขียนแต่ละชิ้นงานซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป ซึ่งประพันธ์ เรื่องณรงค์ และคณะ (๒๕๔๕ : ๑๒๘) ได้ให้หลักเกณฑ์กว้าง ๆ ในการวิเคราะห์วรรณกรรม ดังนี้

๑. ความเป็นมาหรือประวัติของหนังสือและผู้แต่ง เพื่อช่วยให้วิเคราะห์ในส่วนอื่น ๆ

๒. ลักษณะคำประพันธ์

๓. เรื่องย่อ

๔. เนื้อเรื่อง ให้วิเคราะห์เรื่องในหัวข้อต่อไปนี้ตามลำดับ โดยบางหัวข้ออาจจะมี หรือไม่มีก็ได้ตามความจำเป็น เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก วิธีการแต่ง ลักษณะการเดินเรื่อง การใช้ถ้อยคำ สำนวนในเรื่อง ท่วงทำนองการแต่ง วิธีคิดสร้างสรรค์ ทศนะหรือมุมมองของผู้เขียน เป็นต้น

๕ แนวคิด จุดมุ่งหมาย เจตนาของผู้เขียนที่ฝากไว้ในเรื่อง ซึ่งต้องวิเคราะห์ออกมา

๖ คุณค่าของวรรณกรรม โดยปกติแบ่งออกเป็น ๕ ด้านใหญ่ ๆ และกว้าง ๆ เพื่อความครอบคลุมในทุกประเด็น ซึ่งผู้วิเคราะห์ต้องไปแยกหัวข้อย่อยให้สอดคล้องกับลักษณะ ของหนังสือที่จะวิเคราะห์นั้น ๆ ตามความเหมาะสม

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

ข้อคิด หมายถึง ประเด็นชวนคิด คติที่เป็นประโยชน์

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เป็นการหาข้อคิดหรือคติสอนใจจากเรื่องที่อ่านนั้น ๆ ว่าให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์อะไรบ้าง แล้วจึงนำข้อคิดนั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การหาข้อคิดจากการอ่านหนังสือต่าง ๆ เช่น การอ่านนิทาน บทความ สารคดี ควรอ่านตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง แล้วทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง จับใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการให้ข้อคิดกับผู้อ่าน